

Kopalnia Guido – przystanek na szlaku zabytków techniki

W 2006 r. udostępniono turystom Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego – samochodowy szlak turystyczny obejmujący 36 obiektów związanych z dziedzictwem przemysłowym województwa. Przedsięwzięcie to zostało zrealizowane przez Urząd Marszałkowski i Śląską Organizację Turystyczną. Corocznie, zawsze w czerwcu, organizowana jest Industriada – największy jednodniowy festiwal kultury dziedzictwa poprzemysłowego w Europie Środkowo-Wschodniej, promujący leżące na szlaku obiekty. Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego jest – jako szlak regionalny – częścią Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego (European Route of Industrial Heritage, ERIH), obejmującego ponad 850 obiektów.

Jednym z obiektów leżących na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego jest kopalnia Guido w Zabrze. Kopalnia powstała w latach 50. XIX w.; właścicielem był przemysłowiec Guido Henckel von Donnersmarck. W latach 80. sprzedano ją państwu pruskiemu. Wydobywania węgla zaprzestano

dr Aleksander Stukowski

stały współpracownik redakcji

w 1928 r. Po II wojnie światowej kopalnia funkcjonowała przez pewien czas jako Kopalnia Doświadczalna Węgla Kamiennego M-3000. W latach 1982–96 część wyrobisk udostępniono do zwiedzania, po czym trasę zamknięto ze względu na problemy z wentylacją. Ponownie otwarto ją dla zwiedzających w 2007 r. W 1987 r. kopalnię wpisano do rejestru zabytków.

Do zwiedzania udostępniono 3 poziomy: 170, 320 i 355. Zjeżdża się na dół szybem zwanym „Kolejowym” z prędkością 4 m/s. Fot. 1 przedstawia nadszynie i wieżę z mechanizmem wyciągowym z 1927 r. Na poziomie 170 zaprezentowano historię górnictwa i kultu św. Barbary. Na poziomie 355 wytyczono półtorakilometrową trasę ekstremalną, dostępną dla osób pełnoletnich o dobrej kondycji fizycznej. Uczestnicy otrzymują do wykonania szereg dość uciążliwych zadań, charakterystycznych dla pracy górnika.

Na poziomie 320 zwiedzający mają do pokonania trasę 2,5 km, na której mają okazję obejrzeć pracę XX-wiecznych maszyn górniczych i urządzeń transportowych, zapoznać się z rodzajami obudów chodnika, urządzeniami pomiarowymi itp. Zjazd na dół trwa 80 sekund, przewodnicy zwracają przy tej okazji uwagę, że głębokość 320 m odpowiada prawie dokładnie wysokości wieży Eiffla. Na początku trasy zwiedzający zapoznają się z dawnymi środkami transportu z czasów, gdy w kopalniach stosowano trakcję konną. Fot. 2 – tak opuszczano konia w szybie, a więc wcale nie w klatce (szoli) windy, jak to opisywał Morcinek w „Łysku z pokładu Idy”. Potem nastąpiła era ciągnących wagoniki lokomotywek, a obecnie preferuje się transport taśmociągami (fot. 3). Oczywiście transport urobku, a nie ludzi, czego górnicy niekoniecznie przestrzegają. Do transportu ludzi służy kolejka

1

2

(odległość od podszybia, gdzie górnicy wysiadają z windy, do miejsca pracy jest niekiedy znaczna) – atrakcją dla zwiedzających kopalnię turystów jest przejazd na 400-metrowej trasie kolejką podwieszaną (fot. 4). Podczas przejścia chodnikiem zwiedzający zapoznają się z różnymi rodzajami obudów (na fot. 3 – stalowa obudowa łukowa); przechodząc odcinkiem z obudową drewnianą słyszą świadczące o nacisku górotworu trzaski i skrzypienia (tak naprawdę jest to na-

granie). Spośród maszyn urabiających węgiel, zwiedzającym demonstruje się wrębiarkę ścianową WSH-60 (fot. 5) – obecnie wrębiarki zastąpiono kombajnami; kombajn ścianowy S-16 (fot. 6), którego organ urabiający ma postać tarczy z nożami z węglików spiekanych skrawa urobek posuwając się wzdłuż ściany; kombajn chodnikowy AM-50 służący do drążenia chodnika (fot. 7).

Wycieczka kończy się w strefie K-8 – zlokalizowanym na poziomie 320 cen-

trum kultury, biznesu i rozrywki. Strefa obejmuje cztery komory mieszczące salę konferencyjną, salę koncertową, salę bankietową i pub.

Po wyjeździe na powierzchnię można obejrzeć zgromadzone na otwartym terenie kolejne zabytkowe urządzenia, m.in. pompę wirową z 1974 r. eksploatowaną uprzednio w kopalni Kleofas (fot. 8) i szybkowskaz parowej maszyny wyciągowej z 1942 r. (kopalnia Bielszowice) – fot. 9. ■